

Začasne lesene gozdne ceste v Latviji

dr. Jaša Saražin, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 04.07.2022 (<https://doi.org/10.20315/IG.2022.0033>)

Slika 1: Začasna lesena gozdna cesta v Latviji (LVM, 2019)

Latvija je ena od ravninskih Baltskih držav, kjer se najvišja planota dviguje le dobrih 300 m nad morje. Gozdovi se razprostirajo na približno 55 % celotnega ozemlja države. Zaradi velikega deleža ravnih nižinskih površin, globokih tal in nizke evaporacije vode iz gozdov, so tla pogosto močvirnata in slabo nosilna, čemur je prilagojeno tudi gospodarjenje z gozdom.

Podjetje, ki upravlja z 1,6 milijoni ha Latvijskih državnih gozdov (Latvijas Valsts Meži – LVM) se

pogosto srečuje z močvirnatimi in slabo nosilnimi tlemi. Zaradi tega imajo kar na 25 % površin gozdov v svojem upravljanju, vzpostavljen sistem odvodnih jarkov, ki izsušuje prevlažna tla. LVM ima v upravljanju 12 575 km grajenih gozdnih cest, ki skupaj s produktivnimi občinskimi cestami zagotavljajo 11 m/ha relativne odprtosti gozdov. V minulem desetletnem obdobju so v povprečju letno zgradili ali rekonstruirali 335 km grajenih gozdnih cest. Kljub temu, pa ostajajo področja, kjer je gradnja gozdnih cest nesprejemljiva z ekološkega vidika ter ekonomsko neracionalna. V takih izjemnih primerih, se že od leta 2011 poslužujejo revolucionarne rešitve začasnih gozdnih cest. Te niso grajene, ampak zgolj modularno sestavljene kot »lego kocke« ter omogočajo ponovno uporabo na novi lokaciji (LVM, 2014; 2019).

Slika 1: Začasna lesena gozdna cesta v Latviji (LVM, 2019)

Te gozdne ceste so sestavljene iz 3,5 m širokih in 1 m dolgih lesenih modulov, ki se med seboj enostavno zlagajo na izravnana gozdna tla (Slika 4). V vsak modul je vgrajenih 0,34 m³ žaganega lesa ter 350 vijakov. Za postavitev 1 km ceste sta potrebna 2 tedna ter 1700 lesenih modulov.

Take gozdne ceste omogočajo vožnjo gozdarskim kamionom z do 52 t skupne mase, oz. so projektirane za 11,5 t osne obremenitve. LVM v latvijskih državnih gozdovih letno postavijo od 10 do 15 km takih gozdnih cest, kar predstavlja približno 3 do 4 % vseh gozdnih cest, ki jih letno postavijo, zgradijo ali rekonstruirajo.

Slika 2: Postavitev (levo) in uporaba (desno) začasne lesene gozdne ceste v Latviji (Abizare, 2021)

Ko je izvoz lesa iz gozda zaključen, se lesene module enostavno prestavi na novo delovišče ter območje začasne prometnice ponovno prepusti naravi, ki zelo hitro zabriše vse sledi o nedavnem obstoju prometnice. Isti modul se lahko uporabi od štiri pa vse do desetkrat. Po njihovih izračunih je investicija povrnjena, v kolikor se isti modul uporabi šestkrat. Ko posamezen modul konča svojo življenjsko dobo, se le tega razstavi: vijaki gredo v staro železo, les pa se zmelje v sekance.

Poleg velikih površin gozdov na slabo nosilnih tleh, ki narekujejo tovrsten pristop, je tudi latvijski način gospodarjenja z gozdovi tak, da to omogoča. Velikopovršinsko upravljanje s pretežno golosečnim sistemom omogoča bistveno nižjo frekvenco prisotnosti tovornjakov v gozdovih. Zato ko enkrat uporabijo tako začasno prometnico, je na istem mestu več časa ne bodo več potrebovali.

ZAHVALA

Prispevek je bil pripravljen v okviru Erasmus + projekta Net4Forest (Mreža znanja za učinkovitejše gospodarjenje z zasebnimi gozdovi). Zahvalili bi se radi gozdarskim strokovnjakom z Latvijskih državnih gozdov (Latvijas Valsts Meži - LVM), ki so nam posredovali informacije in slike o začnih lesenih gozdnih cestah, med katerimi bi posebej izpostavil go. Liga Abizare.

VIRI

Abizare L. 2021. Forest sector and JSC »Latvia's state forests« (LVM). Predstavitev v sklopu projekta Net4Forests ter neobjavljeno gradivo.

LVM, 2014 https://www.youtube.com/watch?v=Sg4_qTmWys (dostop 8.10.2021).

LVM,

2019

<https://www.lvm.lv/en/news/archive/archive-2019/4527-wooden-shield-carriageways-help-preserve-the-forest-soil> (dostop 8.10.2021).